

DOM
HISTORII EUROPEJSKIEJ

Pytania i odpowiedzi *dotyczące projektu*

Po co nam Dom Historii Europejskiej?

Trwający wiele dziesięcioleci proces, który doprowadził do powstania Unii Europejskiej, wywarł głęboki wpływ na organizację i sprawowanie władzy w państwach europejskich. Jednak dotychczas brakowało muzeum, które umieściłoby ten proces w szerszym kontekście historycznym, zestawiając i porównując ze sobą kontrastujące doświadczenia różnych krajów i narodów europejskich.

Odchodzi pokolenie ludzi, którzy doświadczyli tragedii XX w. i rozpoczęli budowę Wspólnot Europejskich. Jest to więc właściwy moment, by zaprezentować postęp integracji europejskiej w kompleksowy sposób szerszej grupie odbiorców, a także by wyjaśnić jego główne etapy historyczne, kierujące nim siły i cele, aby umożliwić przyszłym pokoleniom zrozumienie, kiedy, jak i dlaczego powstała dzisiejsza Unia. W czasach kryzysu szczególnie ważne jest rozwijanie i pogłębianie świadomości dziedzictwa kulturowego oraz pamiętanie, że nie można uważać pokojowej współpracy za oczywistość.

Parlament Europejski otworzył zatem Dom Historii Europejskiej, który umożliwia obywatelom zastanowienie się nad tym procesem historycznym i nad jego znaczeniem dla teraźniejszości. Parlament uważa, że muzeum może być miejscem debaty i zrozumienia współczesności z perspektywy jej historycznych źródeł oraz w świetle doświadczeń historycznych.

Jakimi zasadami rządzi się projekt?

Od samego początku siłą napędową projektu było pragnienie propagowania wiedzy o historii Europy oraz uświadamiania w otwarty i inspirujący sposób, że istnieją różne pamięci. Niezbędnymi warunkami powstania muzeum były niezależność naukowa i międzynarodowy skład zespołu projektowego, w związku z czym specjalnie na potrzeby projektu stworzono zespół historyków i muzealników z całej Europy. Przygotowali oni wystawy, dbając o należyte uwzględnienie różnorodności historii europejskiej i jej interpretacji.

Zespół doradczy wysokiego szczebla (Komitet Naukowy) złożony z historyków i muzealników o światowej renomie dba o naukową dokładność i adekwatność treści wystaw.

Gdzie się mieści?

Siedzibą Domu Historii Europejskiej jest budynek im. Eastmana położony w Parku Leopolda w pobliżu instytucji europejskich. Wzniesiony w 1935 r. budynek mieścił klinikę stomatologiczną dla najuboższych dzieci. Budowę sfinansowano z datków amerykańskiego biznesmena George'a Eastmana, wynalazcy aparatu fotograficznego Kodak. W celu przekształcenia dawnej kliniki w budynek wystawowy ogłoszono konkurs architektoniczny, który wygrała grupa biur architektonicznych z Francji – Chaix & Morel et associés, Niemiec – JSWD Architekten i z Belgii – TPF. Ich plany obejmowały odnowienie fasad budynku – przy zachowaniu jego historycznej estetyki – a także dobudowanie nowoczesnych części w podwórzu i na dachu.

Jak rozwijał się projekt?

Projekt stworzenia Domu Historii Europejskiej zainicjował ówczesny przewodniczący Parlamentu Europejskiego dr Hans-Gert Pöttering w przemówieniu inauguracyjnym w 2007 r. W 2008 r. komitet złożony z wybitnych historyków i muzealników z różnych krajów europejskich opracował pierwszy dokument programowy projektu zatytułowany „Założenia koncepcyjne Domu Historii Europejskiej”, w którym przewidziano stworzenie muzeum jako nowoczesnego centrum wystawienniczego, dokumentacyjnego i informacyjnego, uwzględniającego najnowsze tendencje muzeologiczne.

W styczniu 2011 r. powołano Naukowy Zespół Projektowy złożony ze specjalistów z całej Europy, który określił stopniowo wizję i misję nowego muzeum, opracował narrację ekspozycji stałej oraz zajmował się takimi kwestiami jak strategia dotycząca zwiedzających, wystawa tymczasowa i strategię gromadzenia zbiorów. W pracy tej zespołowi doradzał Komitet Naukowy, który zatwierdził też jej wynik. Prezydium Parlamentu (przewodniczący i 14 wiceprzewodniczących) zatwierdziło wszystkie najważniejsze decyzje.

Jaką historię prezentuje muzeum?

Ekspozycja stała koncentruje się na głównych zjawiskach i procesach, które ukształtowały współczesną Europę na przestrzeni dziejów, oraz kładzie nacisk na różnorodność doświadczeń, świadomości i interpretacji związanych z tymi wydarzeniami.

Nie przedstawia ona historii poszczególnych państw i regionów w Europie, lecz skupia się na zjawiskach europejskich. Naukowy Zespół Projektowy zastosował trzy kryteria: wydarzenie lub idea miały swój początek w Europie, zyskały zasięg ogólnoeuropejski i są istotne również współcześnie. Na podstawie tych kryteriów zespół projektowy wyłonił sześć głównych tematów z dużą liczbą podtematów. Od czasu do czasu ekspozycja stała wykracza poza zewnętrzne granice Unii Europejskiej.

Historia europejska jest może złożona, różnorodna i fragmentaryczna, ale obejmuje też dużą liczbę uderzających podobieństw i w dużej części wspólnych doświadczeń. Celem ekspozycji stałej jest pokazanie niektórych z nich. Począwszy od starożytnego mitu Europy i byka z jego zmieniającymi się interpretacjami, ekspozycja zwraca uwagę na główne czynniki europejskiego dziedzictwa, które wywarły głęboki i wciąż odczuwalny wpływ na kształt Europy.

Czy celem Domu Historii Europejskiej jest stworzenie tożsamości europejskiej?

Tożsamość jest jednym z najszerszej dyskutowanych pojęć w dziedzinie studiów kulturowych. Stała się ona tematem wielu pozycji literackich i przemysłów, również w związku z działalnością muzeów. Nie ma jednak wspólnie przyjętej definicji tożsamości europejskiej. Termin ten jest zbyt uproszczony i zbyt statyczny, by można go było zastosować jako podstawę Domu Historii Europejskiej. Gdyby Dom Historii zaproponował z góry określoną koncepcję tożsamości europejskiej, zahamowałoby to tylko debatę, zamiast umożliwić wielogłosową dyskusję na ten niezwykle ciekawy i aktualny temat. Zamiast dawać gotowe odpowiedzi, Dom Historii Europejskiej pragnie zainicjować publiczną dyskusję na temat europejskiej pamięci i świadomości.

Czy Dom Historii Europejskiej zastąpi historie narodowe?

Dom Historii Europejskiej nie jest zwykłą sumą historii narodowych, ani nie zamierza ich zastąpić. Jest on składnicą europejskiej pamięci zawierającą doświadczenia i interpretacje w całej ich różnorodności, ze wszystkimi kontrastami i sprzecznościami. Prezentacja historii jest bardziej kompleksowa niż jednolita, bardziej zróżnicowana niż homogeniczna i bardziej krytyczna niż afirmatywna.

W którym momencie historii zaczyna się narracja?

Ekspozycja stała w Domu Historii Europejskiej, która stanowi główny element muzeum, skupia się na historii Europy od XIX w. do czasów współczesnych. Niektóre części wystawy odwołują się do wcześniejszej historii, sięgając nawet czasów starożytnych i średniowiecza w celu wyjaśnienia podstawowych elementów kultury i cywilizacji europejskiej, tym samym umożliwiając zwiedzającym lepsze zrozumienie teraźniejszości.

Ekspozycja stała rozpoczyna się od prezentacji mitu Europy, zmiany koncepcji geograficznych na przestrzeni dziejów i refleksji dotyczących tego, co możemy rozumieć pod pojęciem dziedzictwa europejskiego. Wystawa koncentruje się na historii Europy w XIX i XX w., ze szczególnym uwzględnieniem historii integracji europejskiej.

Czy istnieje ryzyko powielania założeń Parlamentarium, które również prezentuje historię integracji europejskiej?

Parlamentarium, albo Centrum dla Zwiedzających Parlamentu Europejskiego, wyjaśnia rolę, funkcjonowanie i działalność tej instytucji. Dom Historii Europejskiej jest natomiast muzeum historii Europy w szerszym sensie. Tematyka obu jest różna, określają ją odmienne konteksty, cele, misje i narzędzia. Dom Historii Europejskiej przyjmuje dużo szersze podejście do historii i – jako muzeum – główną osią zainteresowania czyni eksponaty w roli świadków historii. Tak więc te dwa projekty uzupełniają się nawzajem.